

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Primus error Calvinii refellitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

operā Dæmonum, subindeque non solum phy-
sicē, sed etiam moraliter ad actus malos & peccami-
nolos homines præmovere. Ita asserit lib. 2. in lit.
cap. 4. num. 2. his verbis: *Sathan ipse, instru-
mentum cum sit iræ Dei, pro ejus nunc ac imperio,
huc atque illuc se inflectit, ad exequenda ejus
iusta judicia.* Et infra docet, duobus modis Deum
concurrere ad malitiam peccati, & ad obduratio-
nem atque excæcationem, deserendo scilicet, seu
subtrahendo gratiā (quem modum Catholici cum
Augustino admittunt) & operando per ministeriū
dæmonum, instigantium homines ad peccatum.

157. Plura alia extabant loca in Calvini institutio-
nibus, quibus expressē & in terminis profitebatur
Deum esse authorem peccatorum, etiam quan-
tum ad malitiam & deformitatem quam de for-
mali important, sed ea in postemis editionibus à
Calvinistis erasa sunt, ut tam scædum, tamque pu-
dendum sui magistrī errorem occultarent, sicut
testatur Andreas Duvallius, Doctor Sorbonicus,
tomo 1. in secundam secundæ, paginā 13. his ver-
bis: *His subiungam Calvini institutiones nun-
quam fuisse recusas, quin pleraque, & quidem ma-
ximi momenti, vel ab ipso cum viveret, vel à Mi-
nistris post ejus mortem mutata sint, ut in articulo
de causa peccati: in prioribus quippe editionibus,
clarè & distinctè, Deum peccatorum non tantum se-
cundum substantiam, SED ETIAM SECUNDUM
MALITIAM ET DEFORMITATEM, authorem sta-
tuit: in posterioribus vero, esse rem ipsam retineat,
mollioribus tamen verbis, & aliquo pacto ambi-
guis: ad evadendum utitur. Ut ergo Catholicæ fi-
dei veritas magis elucescat, & firmiter stabilietur,
duplex hic Lutheri & Calvinī error, breviter con-
futandus est; postea Catholicorum sententias re-
feremus, & Thomistarum doctrinam à censuris
& impugnationibus Adversariorū vindicabimus.*

§. III.

Primus error Calvini refellitur.

158. Dico primò, Deum nullo modo causare pec-
catum quā tale est, secundum malitiam &
deformitatem quam de formali importat, sed il-
lud esse à sola voluntate creata, deficiente, & ope-
rante difformiter ad regulas morū. Conclusio est
certa de fide, definita in Tridentino sess. 6. can. 6.
his verbis: *Si quis dixerit non esse in potestate ho-
minis, vias suas malas facere, sed mala opera, ita
ut bona, Deum operari, non permissivè solum, sed
etiam propriè, & per se, adeo ut sit proprium ejus
opus, non minus proditio Iudæ, quam vocatio
Pauli, Anathema sit.*

Colligitur etiam ex variis Scripturæ locis, in
quibus divina sanctitas commendatur. Dicitur
enim Psalmo 5. *Non Deus volens iniquitatem tu-
es.* Psal. 144. *Iustus Dominus in omnibus viis
suis, & sanctus in omnibus operibus suis.* Aba-
cuc. 1. *Mundi sunt oculi tui ne videas malum, &
respicere ad iniquitatem non poteris.* Item Augu-
stinus 5. de civit. cap. 9. dicit, quod *Mala volun-
tates à Deo non sunt, quia contra naturam sunt
quæ ab ipso est.* Et Fulgentius lib. 1. ad Monimum
cap. 19. *Illius rei Deus ultor est, cuius author non
est, id est iniquitatis, quam potest Deus punire,
non facere:* Denique S. Prosper in Carmine de
ingratis habet hos versus:

*Per Verbum omnipotens, Deus omnia condidit unus,
A quo natura est nulla creata mali.*

159. Probatur secundò conclusio hac ratione quā
vinitur S. Basilii. Sicut Deus est prima veritas, &
Tom. I.

A infinita sapientia: ita & summa bonitas, & per-
fecta sanctitas. Unde sicut ratione suæ veracita-
tis, & infinitæ sapientiæ, non potest mentiri, nec
fallere, aut falli: ita ratione suæ sanctitatis, & bo-
nitatis infinitæ, neque potest peccare, neque ad
peccatum concurrere. Quam rationem etiam tan-
git Philo Judæus in libro de confusione lingua-
rum, ubi dicit, *Deum bonorum tantum esse causam,
mali autem prorsus nullius: quandoquidem ipsum
bonum omnium antiquissimum est, & perfectissi-
mum: decet autem sua natura propria operari, op-
timum optima.*

Probatur tertio conclusio ratione quam infi-
nuat D. Thomas in 2. dist. 37. quæst. 2. art. 2. De-
fectus qui est in effectu non debet attribui causæ
universali & remotæ, sed proximæ & particulari.
Nam defectus claudicationis non est ab anima,
aut à virtute motiva, sed à tibia curva, & defe-
ctuosa. Item defectus floritionis, vel fructifica-
tionis in arbore, non est à cælo, vel à Sole, sed à
terra, vel radice. Cum ergo Deus sit prima, &
universalissima omnium causarum, per se primò
attingens in rebus creatis rationem entis, & actua-
litatem existentie: defectus naturales, vel mora-
les, qui contingunt in causis inferioribus, natura-
libus, vel liberis, non debent illi attribui tanquam
causæ, sed reduci in causas secundas deficientes, &
in voluntatem humanam, difformiter ad regulas
morum operantem.

Probatur quartò: Peccare est deficere à motio-
ne primi moventis, & ab illius fine & scopo de-
clinare: Ergo repugnat quòd divina providentia
hominem moveat ad peccandum, seu quòd per
suam motionem sit causa peccati. Consequentia
patet, Antecedens etiam non est minus evidens,
peccatum enim in eo consistit quòd deficiamus ab
ordine & motione primæ causæ, ac declinamus à
fine & scopo illius: unde à Dionysio 4. de divin.
nomin. malum dicitur esse præter principium,
præter viam, præter finem & scopum, & D. Tho-
mas quæst. 3. de malo art. 2. ait quod *defectus con-
sequitur in actione, ex hoc quod agens deficit ab
ordine primi moventis, sicut artifex non peccat
contra artem, nisi quando non sequitur motio-
nem & directionem artis, & instrumentum non
deficit, nisi quatenus non sequitur actionem cau-
sæ principalis, & tibia non claudicat, nisi quia pro-
pter suam curvitatē, se subtrahit à rectitudine
motus ad quem anima, mediâ potentiâ gressivâ,
illam applicat.*

Denique potest suaderi conclusio aliâ ratione
quam tangit idem S. Doctor 1. 2. quæst. 79. art. 1.
his verbis: *Deus non potest esse directè causa pec-
cati, vel sui, vel alterius, quia omne peccatum est
per recessum ab ordine qui est in Deum sicut in fi-
nem: Deus autem omnia inclinat & convertit in
seipsum, ut dicit Dionysius cap. 1. de divinis no-
minibus.* Hunc propterea concipit Boëtius tan-
quam in excelso folio confidentem, & omnia quæ
producit, ad se reducentem, quod ni faceret, om-
nia relaberentur in nihilum. Verba ejus sunt:

*Sedet interea Conditor altus,
Rerumque regens flectit habenas,
Rex & Dominus, fons & origo,
Lex, & sapiens arbiter æqui;
Et quæ motu concitat ire,
Sistit retrahens, ac vaga firmat.
Nam nisi rektos revocans ius,
Flexos iterum cogat in orbis,
Qua nunc stabilis continet ordo,
Dissepia suo fonte fatiscant.*

Vuu

163. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. A
Deus per suam causalitatem id solum potest attingere, quod continetur intra objectum formale suæ omnipotentia: Atqui peccatum, quantum ad formale, & malitiam quam importat, non continetur intra objectum divinæ omnipotentia: Ergo non potest attingi à Deo per suam causalitatem. Major est evidens, Minor probatur. Id solum continetur intra objectum divinæ omnipotentia, quod est ordinabile in Deum tanquam in ultimum finem, nam primum agens, & ultimus finis, inter se convertuntur: Atqui peccatum, quantum ad formale, non est ordinabile in Deum tanquam in ultimum finem, sed potius est recessus & deviatio ab illo tanquam à fine ultimo: Ergo peccatum, quantum ad formale, non potest causari à Deo.
164. Dices, Formale peccati, secundum communio-
rem Thomistarum sententiam, consistit in positivo: Sed omne positivum causatur à Deo, cum sit creator omnium visibilium & invisibilium, ut in primo Symboli articulo profitemur: Ergo formale peccati causatur à Deo.
165. Huic argumento, relictis variis solutionibus, breviter respondeo, distinguendo Majorem. Formale peccati consistit in positivo, quæ positivum est, nego Majorem: quæ deficiens est, & prout in obliquo connotat privationem rectitudinis, seu conformitatis cum regulis morum, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: omne positivum causatur à Deo, quæ positivum est, concedo Minorem: quæ deficiens est, & prout connotat in obliquo privationem rectitudinis, nego Minorem, & Consequentiam.
166. Explicatur breviter hæc responsio. Licet juxta communio-
rem Thomistarum sententiam, formale peccati consistat in positivo, illud tamen non habet rationem mali moralis, nisi quatenus connotat privationem rectitudinis, & conformitatis cum lege; non quod talis privatio intrinsecè & in recto importetur in formali constitutivo peccati, ut quidam volunt; sed tantum extrinsecè, & in obliquo, eoque ferè modo quo docent Philosophi in Metaphysica, carentiam divisionis importari in unitate transcendentali. Sicut ergo ad hoc ut aliquid sit unum transcendentaliter, non sufficit quod participet rationem entis, sed præterea debet extrinsecè, & in obliquo connotare carentiam divisionis; ita etiam ut aliquid censeatur esse causa peccati, non sufficit quod causet totum positivum quod in illo includitur, sed præterea debet causare privationem illam rectitudinis quam connotat in obliquo, sive potius illud positivum, quatenus fundat & connotat talem privationem. Unde cum Deus sub hac ratione non causet positivum illud per quod formale peccati constituitur, sed solum sub ea ratione quæ positivum est, & quatenus transcendentaliter imbibit rationem entis & boni, non est, nec potest dici author, vel causa peccati, quantum ad formale per quod constituitur.
167. Dico secundò: Deum non causare materiale
peccati, fundamentaliter sumptum, & quatenus reduplicativè fundat ipsam malitiam & deformitatem.
Probatur: Materiale peccati, quatenus tale, & prout fundat ipsam malitiam & deformitatem, est initiativè, & causaliter malum, & minime ordinabile in Deum ut ultimum finem: sic enim pertinet reductivè & initiativè ad lineam mali moralis, sicut fundamentum relationis formaliter & reduplicativè sumptum, reducitur ad lineam
relativorum, ut in tercio notabili exposuimus: Ergo sub hac ratione non causatur à Deo, sed à voluntate creata deficiente.
Adde quod, agens attingens fundamentum malitia, quæ tale, causat secundariò & consequenter ipsam malitiam: sicut ille qui ponit fundamentum relationis, quæ tale, causat etiam consequenter ipsam relationem, quæ ad illius positionem resultat; & sicut ille qui alicui infligit vulnus ex quo mors sequitur, censeatur esse causa mortis illius: Ergo cum Deus non sit, nec possit esse causa malitia & deformitatis peccati, non potest etiam fundamentum ejus, formaliter quæ tale, causare.
- §. IV.
- Exploditur secundus error Calvinii.*
168. Dico tercio, Deum non movere moraliter
voluntatem ad materiale peccati, per consilium, præceptum, suasionem, vel inspirationem. Est etiam contra Calvinum, qui (ut supra vidimus) docet Deum positivè tentare homines ad peccandum, & ad eos tentandos uti operà Demonium, eisque præcipere ut homines tentent, & ad peccatum inducant. Addit tamen, Deum hoc faciendi, non peccare, neque denominari peccantem: tum quia legi non est subjectus: tum etiam quia id præstat optimo consilio, ut scilicet ad finem operibus suis præfixum (gloriæ scilicet suæ ampliationem) perveniat.
Probatur primò conclusio ex Scriptura: dicitur enim Jacobi 1. *Deus inventator malorum est, ipse autem neminem tentat.* Et Ecclesiastici 15. *Ne dixeris, ille me implanavit:* Tentaret autem nos Deus, & implanaret, si ad actus ex se malos, consilio, suasionem, vel præcepto induceret: Ergo &c.
Probatur secundò conclusio: Motio moralis, quæ aliquis inducit alium ad actionem aliquam exercendam, movet ipsum ad hujusmodi actionem, secundum quod ab ipso procedit: Sed Deus non potest movere voluntatem creatam ad materiale peccati, secundum omnem modum quo procedit à voluntate creata: Ergo nec ad illud, eam movere moraliter. Major patet, quia cum motio moralis non habeat physicam efficientiam in actionem, non aliud præstare potest, quam invitare agens ad utendum suâ virtute, & modo proprio operandi: in quo differt à motione physica, quæ cum habeat influxum physicum, attingit in actione id quod est intra spheram suæ activitatis tantum. Minor verò probatur: Si Deus moveret voluntatem ad materiale peccati, eo modo absolute quo ab ipsa procedit, moveret ad illud, formaliter quatenus est fundamentum malitia, eamque haberet annexam; sicque moveret ad ipsam malitiam consequenter.
169. Confirmatur: Motio moralis pertinet ad Deum
ut ad motorem & provisorum specialem, nec præscindit à malitia morali, sed ad illam se extendit, ut exposuimus in quarto & quinto notabili: Atqui repugnat quod materiale peccati sit à Deo, ut motore & provisoro speciali, quamvis possit procedere ab illo, ut prima causa & generali motore ac provisoro, subministrante omnibus causis secundis media necessaria ad agendum, & attingente in omnibus rebus creatis entitatem, actualitatem, vitalitatem, & bonitatem